

Fremsat den 1. december 2020 af Torsten Schack Pedersen (V), Bertel Haarder (V), Karsten Lauritzen (V), Mette Hjerminde Dencker (DF), Hans Kristian Skibby (DF), Katarina Ammitzbøll (KF) og Mona Juul (KF)

Forslag til folketingsbeslutning

om nedsættelse af ekspertudvalg til fremme af erhvervsdemokratiske virksomheder

Folketinget pålægger regeringen at nedsætte et ekspertudvalg, der inden december 2021 skal belyse de eksisterende barrierer for opstart og udvikling af erhvervsdemokratiske virksomheder i Danmark samt afdække viden om fordele og ulemper ved ejerformen. Ekspertudvalget skal desuden

undersøge eksisterende initiativer til fremme af erhvervsdemokratiske virksomheder i udlandet og komme med anbefalinger til, hvordan vilkårene for og støtten til de erhvervsdemokratiske virksomheder i Danmark kan forbedres.

Bemærkninger til forslaget

Danmark har en lang tradition for andelsselskaber, kooperativer og medlemsbaserede virksomheder. Mange af de virksomheder, som danskerne kender fra deres hverdag, som f.eks. Coop, Arla og OK, er demokratisk ejede og har været det i årtier.

De erhvervsdemokratiske virksomheder bidrager ikke alene til at sikre en bredere velstandsfordeling blandt danskerne og større demokratisk indflydelse på erhvervslivet. De er også med til at gøre dansk erhvervsliv mere robust. Den første kortlægning af Danmarks demokratiske virksomheder fra 2019 viste, at erhvervsdemokratiske virksomheder står for knap 10 pct. af danske virksomheders omsætning, samtidig med at de gennemsnitligt er mere produktive end de øvrige danske virksomheder («Danmarks Demokratiske Virksomheder», Tænk tanken Demokratisk Erhverv & Analyse & Tal, februar 2019). Den økonomiske succeshistorie bekræftes af international forskning. I bogen »Medejer – kunsten at overhale konkurrenter gennem demokratisk ejerskab« fra juni 2020 gennemgår sociolog Andreas Pinstrup Jørgensen internationale forskningsresultater, der viser, at de erhvervsdemokratiske virksomheder organiseret ved medarbejdereje ikke alene er mere produktive, men også klarer sig bedre gennem kriser end andre virksomheder målt ud fra overlevelsesgrad, beskæftigelse og økonomi. Et oversigtsstudie fra 2016, der inkluderer 56.984 virksomheder fra 102 forskellige studier, viser f.eks., at medarbejderejede virksomheder i gennemsnit har 4 pct. højere produktivitet end konventionelle virksomheder («Employee Ownership and firm performance: a meta-analysis», E. H. O’Boyle m. fl., juni 2016).

Desværre er Danmark langt bagud, når det kommer til erhvervsdemokratisk udvikling, set i forhold til andre europæiske lande. I lande som Spanien, Italien, Frankrig, Storbritannien og Sverige findes der langt flere erhvervsdemokratiske virksomheder pr. indbygger end i Danmark, samtidig med at der kun oprettes ganske få nye danske erhvervsdemokratiske virksomheder årligt («The power of cooperation», Cooperation Europe, april 2016). Desuden er der en mangel på viden og støtte til demokratisk erhvervsdrift i både offentlige og private organer. Som eksempel på det har de seks tværkommunale erhvervshuse ingen særlig erfaring eller kompetence til at støtte erhvervsdemokratiske virksomheders forretningsudvikling, ligesom mange demokratiske virksomheder som naturlig konsekvens af ejerskabsformen mangler adgang til kapital («Erfaringer med kooperativt iværksætteri – potentialer og faldgruber», Andreas Pinstrup Jørgensen, december 2019).

På den baggrund anbefaler Venstre, Dansk Folkeparti og Det Konservative Folkeparti regeringen at nedsætte et ekspertudvalg, der inden december 2021, skal belyse udfordringerne ved opstart og drift af erhvervsdemokratiske virksomheder og komme med anbefalinger til, hvordan rammevilkårene for de erhvervsdemokratiske virksomheder kan forbedres, så de matcher »best practice« i andre lande. Tidligere har man med stor gennemslagskraft nedsat en lignen-

de kommission i Storbritannien, det såkaldte »Nuttall Review« under ledelse af Lord Nuttall, nedsat af den konservative-liberale koalitionsregering under David Cameron. The Nuttall Review konstaterede, at demokratisk medeje har betydelige fordele for produktivitet og medarbejderengagement. Samtidig anbefalede kommissionen en række initiativer til fremme af erhvervsdemokratiske virksomheder, der efterfølgende blev iværksat politisk.

Venstre, Dansk Folkeparti og Det Konservative Folkeparti foreslår at nedsætte et ekspertudvalg bestående af repræsentanter fra universiteter, den erhvervsdemokratiske sektor (herunder Landbrug & Fødevarer, Kooperationen og Tænk tanken Demokratisk Erhverv), Dansk Industri, Dansk Erhverv, fagbevægelsen og de relevante ministerier, som skal undersøge og fremlægge anbefalinger på følgende områder:

- Viden om forskellige typer af erhvervsdemokratiske virksomheder. Der er brug for en afklaring af, hvilke fordele og udfordringer de forskellige virksomhedskonstruktioner har.

- Undersøge de institutionelle, juridiske og erhvervsretlige rammer med fokus på, om der er brug for en ny målrettet selskabsform, en ny selskabslov og/eller en registrerings- og certificeringsordning for erhvervsdemokratiske virksomheder. Ekspertudvalget skal komme med forslag til, hvordan der kan skabes klare rammer for erhvervsdemokratiske virksomheder og iværksættere, der kan gøre det nemmere at starte virksomheder og drive og markedsføre eksisterende virksomheder.

- Tilpasning af erhvervsfremmesystemet og kompetencemæssig oprustning af offentlige myndigheder, således at demokratiske iværksættere og eksisterende erhvervsdemokratiske virksomheder kan få vejledning og støtte.

- Udfordringer og muligheder i forhold til adgang til kapital og investeringer. I den forbindelse skal ekspertudvalget komme med forslag til, hvordan man kan lette adgangen til kapital for demokratiske virksomheder. Samtidig skal ekspertudvalget undersøge, hvordan man kan gøre det lettere for enkeltpersoner at købe andele eller indskyde kapital i demokratisk ejede virksomheder.

- De erhvervsdemokratiske virksomheders skattemæssige situation og eventuelle behov for justeringer. Flere af de større erhvervsdemokratiske virksomheder er ramt af dobbeltbeskatning ved udlodninger af overskud til kundemedlemmer og andre.

- Muligheder for at give bedre vilkår for salg og overdragelse af en virksomhed til medarbejderejerskab og andre former for demokratisk ejerskab.

Ekspertudvalget skal inddrage erfaringer fra andre landes udredninger, lovgivning og skatteforhold på området fra international og national forskning og undersøgelser i demokratiske ejerformer.

Samtidig er det vigtigt, at forslagene fra ekspertudvalget ikke begrænser de eksisterende andelsselskabers vilkår

under den nuværende lovgivning og de dertilhørende selskabsformer.

Forslaget foreslås finansieret med 5 mio. kr. ved at afsætte midler fra erhvervsfremmesystemet.

Skriftlig fremsættelse

Torsten Schack Pedersen (V):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om nedsættelse af ekspertudvalg til fremme af erhvervsdemokratiske virksomheder.

(Beslutningsforslag nr. B 99)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.